

STUDY OF INTRINSIC AND EXTRINSIC ACADEMIC MOTIVATION OF STUDENTS

Abstract: The article presents the results of a study of the intrinsic and extrinsic motivation of a group of students (men and women) of Shumen University "Ep. K. Preslavski". The research shows significant dependencies in the degree of manifestation of characteristics of motivation in students of both genders.

Author information:

Pavlina Lazarova

Associate Professor, PhD

in Department of "Social Work"

at "Konstantin Preslavsky" - University of Shumen

✉ p_o_l_i@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, academic motivation, students.

Въведение

И зучаването на мотивите като осъзнавани и неосъзнавани причини, подбуждащи човека към дейност е изключително важно от гледна точка на разбирането на мотивационния процес, то е отправната точка, от която би трябвало да започне изследването на мотивацията. [3, с. 35–45]

Изследването на психологическите фактори, обезпечаващи академичните постижения на студентите е актуално не само от гледна точка на предвиждането на успешността на обучението в университета, но и във връзка с неговата роля в по-нататъшното развитие в живота и и кариерата. [4, с. 96–107] Въпреки разпространения мит за слабата значимост на академичните постижения за бъдещия живот на завършилите и техния успех в професионалната сфера, емпирични проучвания свидетелстват за обратното. [8, с. 401–426] Мотивационните промени играят важна роля в осъществяването на ефективната учебна дейност, стартирайки, насочвайки и регулирайки нейното изпълнение.

По данни от мета-аналитични изследвания дела на мотивационните променливи в академичните постижения на студентите е съпоставим с дела на показателите на интелекта и понякога дори го превишава. [6, с. 353–387]

Мотивацията на учебната дейност е сложна, многомерна структура, която включва в себе си не само мотивите, но и целите, стратегиите за реагиране на неуспех, настойчивостта, когнитивни компоненти и механизми. [1, с. 55–91] Под мотиви се разбират както осъзнаваните, така и неосъзнаваните причини за осъществяването от субекта дейност, зад които стоят неговите потребности и ценности. [1, с. 55–91] Мотивите на дейността се различават не само по критерия „сила (интензивност)“, но и по критерия „съдържание (качество)“ и място в йерархията. [1, 2, 7] От съотношението между съдържанието на мотивите и естеството на извършените дейности зависят особеностите на тяхното влияние върху ефективността на дейността и психологическото благосъстояние на нейния субект [5,7].

Edward L. Deci и Richard M. Ryan разработват оригинален теоретичен подход за обясняване на механизма на функциониране на вътрешната и външната мотивация, който е част от тяхната теория за самодетерминация (**self-determination theory, SDT**).

Вътрешната мотивация (Intrinsic Motivation IM) се разглежда в SDT като най-ярка проява на „позитивния потенциал на човешката природа“, която представлява

„вродена тенденция на човека да се стреми към новото, към сложни задачи, да разширява и упражнява своите способности, да изследва и да се учи“. [7, с. 68–78]

Основно внимание в теорията за SDT се отделя на изучаването на влиянието на външни социални фактори като награди, външни оценки, ограничения и стилове на междуличностно взаимодействие върху вътрешната мотивация.

Централните са две основни идеи - идеята за *трите базови потребности*, които са в основата на вътрешната мотивация и осигуряват оптимално функциониране, творчески постижения и психологическо благосъстояние на индивида и идеята за *качественото своеобразие на различните типове външна мотивация*, които регулират поведението на индивида. Именно тези три базови потребности са в основата на всички мини-теории на този подход, със специален акцент върху потребностите от автономия и изхождайки от загрижеността за тяхното удовлетворение, се правят практически препоръки.

Трите базови потребности са: от **автономия, компетентност и свързаност с другите хора**. Според авторите на теорията именно тези три вродени, базови, психологически потребности се явяват важно условие, определящо вътрешната мотивация, психологическото благополучие и здравето развитие на личността.

Потребността от автономия означава потребност от усещане за избор и собствена детерминация на поведението. Това е универсална потребност на човека да усеща себе си като деен, субект на предприеманата активност, инициатор и причина за собствените действия, и да действа в хармония със своето интегрирано Аз. В същото време усещането за автономията на своето поведение и живота си не означава да си независим от другите.

Потребността от компетентност е стремежа на човека да се усеща оптимално равнище на предизвикателството и да бъде ефективен при справянето със задачите на средата, в която се намира индивидът.

Потребността от връзки с други хора (свързаност relatedness) означава желанието на човека да има надеждна връзка със значими хора и да бъде разбран и приет от тях. [7, с. 68–78]

Като цяло вътрешната мотивация (IM) се отнася до факта да се извършва дейност заради самата нея, удоволствието и удовлетворението произтичат от участието в дейността. Според някои автори вътрешната мотивация може да се диференцира в по-специфични мотиви. [9, с. 323-349]

Вътрешна мотивация - да знам (Intrinsic motivation - to know). Този тип мотивация има отношение към: изследване, любопитство, учебни цели, интелигентност, вътрешна мотивация – да уча.

Вътрешна мотивация - за постижения (Intrinsic motivation - toward accomplishment). Индивидите взаимодействат със средата за да се чувстват компетентни и да имат уникални постижения. Те се фокусират върху процеса на постигането на целите повече отколкото върху резултата.

Вътрешна мотивация - да изпитам стимулация (Intrinsic motivation - to experience stimulation). Индивидите взаимодействат със средата за да изпитат стимулиращи преживявания, произтичащи от участието в дейността.

Външна мотивация - външна регулация (Extrinsic motivation - external regulation). Поведението се контролира чрез външни средства като награди и ограничения.

Външна мотивация – интроецирана регулация (Extrinsic motivation – introjected regulation). Индивидът започва да интернализира причините за поведението си.

Външна мотивация – идентифицирана регулация (Extrinsic motivation – identified). Индивидът признава и приема ценностите, които стоят в основата на поведението като свои собствени.

Амотивация, Липса на мотивация (Amotivation). Невъзможност да се предвидят резултатите от собствените действията на човека. Амотивирани индивиди

нямат специфични цели, не демонстрират намерение за включване в дейност. Те не са мотивирани нито вътрешно, нито външно, изпитват чувства на некомпетентност и липса на контрол над ситуацията.

Целта на настоящото изследване е да се разкрие спецификата академичната мотивация на студентите със скалата на Robert J. Vallerand (AMS).

Хипотеза: Предполага се, че съществуват различия в степента на проява на вътрешната и външната мотивация на студентите мъже и жени.

Задачи:

1. Да се направи сравнителен анализ на специфичните прояви на академичната мотивация на мъжете и жените.
2. Да се потърсят статистически значими зависимости между изследваните характеристики в двата пола.

Материали и методи

В изследването участват 380 студенти (102 мъже и 278 жени) от на Шуменски Университет „Епископ Константин Преславски”.

За диагностика на академичната мотивация е приложена „Скала за академична мотивация на Robert J. Vallerand (AMS) [10, с. 1003–1017]. Тя включва 28 твърдения с пет варианта за отговор за всяко то тях, които са разпределени в седем подскали: вътрешна мотивация - да знам, вътрешна мотивация - за постижения, вътрешна мотивация - да изпитам стимулация, външна мотивация – идентифицирана регулация, външна мотивация – интроецирана регулация, външна мотивация - външна регулация и амотивация

За анализ на резултатите са приложени следните статистически методи:

1. Статистически методи за установяване на надеждността на скалата за академична мотивация на Robert J. Vallerand: „Алфа на Кронбах” и Hotelling's T-Squared тест.
2. Хи-квадрат тест (Chi-square tests) за търсене на статистически значими зависимости между изследваните характеристики на академичната мотивация при мъжете и жените.

Резултати

Скала за академична мотивация на Robert J. Vallerand е надеждно средство за изследване на студентите, тъй като стойността на Алфата на Кронбах е 0.838.

Тестът на Хотелинг има стойност (Sig.) Sig. = .0000, следователно приемаме алтернативната хипотеза /H₁/ – средните стойности са статистически значимо различни, което означава, че въпросите, включени в скалата, обхващат различни аспекти на академичната мотивация и че тя е добро измервателно средство.

Установена бе надеждността на всяка от подскалите на методиката на R. J. Vallerand. (таблица 1)

Таблица 1

Надеждност на подскалите на методиката на R. J. Vallerand

Подскали	Алфа на Кронбах	Тест на Хотелинг
Вътрешна мотивация - да знам	0.747	0.000
Вътрешна мотивация - за постижения	0.772	0.000
Вътрешна мотивация - да изпитам стимулация	0.722	0.000
Външна мотивация – идентифицирана регулация	0.750	0.000
Външна мотивация – интроецирана регулация	0.781	0.000
Външна мотивация - външна регулация	0.760	0.000
Амотивация	0.707	0.000

Стойностите на алфа на Кронбах за всяка от подскалите са над 0.700, което позволява всяка една от тях да се прилага самостоятелно.

Преобладаващата част от анкетираните студенти са с висока вътрешна мотивация – да знам, вътрешна мотивация - за постижения, умерена вътрешна мотивация - да изпитам стимулация, висока външна мотивация – идентифицирана регулация, външна мотивация – интроецирана регулация, външна мотивация - външна регулация и ниска амотивация (таблица 2).

Таблица 2

Степен на проява на типовете вътрешна и външна мотивация по пол (в %)

Подскали	Мъже			Жени		
	ниска	умерена	висока	ниска	умерена	висока
Вътрешна мотивация - да знам	2	6.9	91.2	0.7	14.4	84.9
Вътрешна мотивация - за постижения	7.8	38.2	53.9	2.9	38.1	59
Вътрешна мотивация - да изпитам стимулация	11.8	59.8	28.4	9.4	54.7	36
Външна мотивация – идентифицирана регулация	2.9	11.8	85.3	0.7	16.5	82.7
Външна мотивация – интроецирана регулация	18.6	38.2	43.1	10.8	28.8	60.4
Външна мотивация - външна регулация	5.9	32.4	61.8	1.4	23.7	74.8
Амотивация	75.5	24.5	-	84.9	14.4	0.7

При мъжете са установени статистически значими зависимости между:

1. Вътрешна мотивация - да знам и вътрешна мотивация - за постижения (P=0.001), вътрешна мотивация - да изпитам стимулация (P=0.005), външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.003).
2. Вътрешна мотивация - за постижения и вътрешна мотивация - да изпитам стимулация (P=0.000), външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.000), външна мотивация - външна регулация, (P=0.005) амотивация (P=0.010).
3. Вътрешна мотивация - да изпитам стимулация и външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.000), външна мотивация - външна регулация, (P=0.000), амотивация (P=0.000).
4. Външна мотивация – идентифицирана регулация и външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.000), външна мотивация - външна регулация, (P=0.000), амотивация (P=0.000).
5. Външна мотивация – интроецирана регулация и външна мотивация - външна регулация, (P=0.012), амотивация (P=0.000).
6. Външна мотивация - външна регулация, и амотивация (P=0.000).

При жените са отчетени статистически значими зависимости между:

1. Вътрешна мотивация - да знам и вътрешна мотивация - за постижения (P=0.000), вътрешна мотивация - да изпитам стимулация (P=0.000), външна мотивация – идентифицирана регулация (P=0.000), външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.005), външна мотивация - външна регулация (P=0.025).
2. Вътрешна мотивация - за постижения и вътрешна мотивация - да изпитам стимулация (P=0.000), външна мотивация – идентифицирана регулация (P=0.000), външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.000), външна мотивация - външна регулация, (P=0.000).
3. Вътрешна мотивация - да изпитам стимулация и външна мотивация – идентифицирана регулация (P=0.000), външна мотивация – интроецирана регулация (P=0.000), външна мотивация - външна регулация, (P=0.007).

4. Външна мотивация – идентифицирана регулация и външна мотивация – интроецирана регулация ($P=0.029$), външна мотивация - външна регулация, ($P=0.000$), амотивация ($P=0.001$).
5. Външна мотивация – интроецирана регулация и външна мотивация - външна регулация, ($P=0.000$).

Обсъждане

Анкетираните студенти изпитват удоволствие от усвояването на нови, непознати за тях неща и разширяването на познанията им по интересни теми.

За тях са важни високите постижения в образованието, харесват им трудните учебни задачи, стремят се да подобрят личните си резултати по различните дисциплини и да „надминат себе си в обучението“.

Усвояването на нови знания и възможността за споделяне на нови идеи с колеги и преподаватели стимулира техните емоции.

Студентите считат, че обучението в университета ще им помогне да имат по-добра професионална ориентация, да се подготвят по-добре за кариерата, която са избрали, ще им даде възможност да се реализират успешно в избраната област.

Те изпитват необходимост да докажат на себе си, че са интелигентни, способни да завършат университета и да получат диплома. Успехите в обучението ги карат да се чувстват значими, успешни и повишават самооценката им.

Повечето студенти са на мнение, че получаването на висше образование ще им позволи да започнат престижна, добре платена работа и ще им даде възможност за „добър живот“.

Някой от анкетираните имат колебания относно обучението си, те не могат да намерят своето място в университета, не са сигурни защо го посещават и дали искат да продължат да учат.

Заклучение

Като цяло в изследваната група студенти са силно проявени показателите на вътрешната и външната академична мотивация. Вътрешната академична мотивация включва мотиви за познание, постижения и саморазвитие. Тя се базира на удовлетворяването на базовите потребности на студентите в учебния процес. Външната мотивация включва различни типове регулация, свързани с удовлетворяването на базовите потребности от автономия и компетентност.

Важно е да се проучи какви са причините за амотивация на студентите, които биха ги накарали да прекратят обучението си.

Ориентирането на учебния процес към задоволяване на потребностите на студентите от нови знания, автономност, компетентност и самоуважение ще им позволи да разгърнат своя потенциал за творческа самоизява и академични постижения.

References:

1. Bozhovich L. I., Otnoshenie shkolnykov k ucheniyu kak psihologicheskaya problema (1951) // Bozhovich L.I. Problemy formirovaniya lichnosti: Izbr. psihol. trudy / Pod red. D.I. Felydshteyna. Izd. 2-e. stereotip. M.: Izd-vo "In-t praktich. psihologii"; Voronezh: NPO "MODEK". 1997. S. 55–91.
2. Gordeeva T. O., Psihologia motivatsii dostizhenia. M.: Smysl. Akademia. 2006.
3. Gordeeva T. O., Sychev O. A., Osin E. N., Vnutrennyaya i vneshnyaya uchebnaya motivatsia studentov: ih istochniki i vliyanie na psihologicheskoe blagopoluchie // Voprosy psihologii. 2013. № 1. S. 35–45.
4. Gordeeva T. O., Sychev O. A., Osin E. N., Oprosnik "shkaly akademicheskoy motivatsii" // Psihologicheskii zhurnal. 2014. tom 35. № 4. s. 96–107

5. Deci E.L., Ryan R.M., Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains // *Canadian Psychology*, 2008. V. 49. P.14–23.
6. Richardson M., Abraham C., Bond R., Psychological correlates of university students' academic performance: a systematic review and meta-analysis // *Psychological bulletin*. 2012. V. 138 (2). P. 353–387.
7. Ryan R., Deci E., Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being // *American Psychologist*. 2000. V. 55. P. 68–78.
8. Strenze T., Intelligence and socioeconomic success: A metaanalytic review of longitudinal research // *Intelligence*, 2007. V. 35. P. 401–426.
9. Vallerand R.J., Blais, M. R, Briere, N. M., Pelletier, K. G., Construction et validation de l'Echelle de Motivation en Education (EME) [Construction and validation of the Echelle de Motivation en Education (EME)].// *Canadian Journal of Behavioral Sciences*, 1989, 21, 323-349.
10. Vallerand R.J., Pelletier L.G., Blais M.R., Brière N.M., Sénécal C., Vallières E.F. The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic and amotivation in education // *Educational and Psychological Measurement*, 1992. V. 52. P. 1003–1017.